

Näringsdepartementet

Yttrande över betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35)

Stockholms läns landsting har getts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet från utredningen om kommunal planering för bostäder; Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35).

Stockholms läns landsting instämmer i utredningens bedömning att det finns behov av gemensamma definitioner kopplade till bostadsförsörjningsansvaret, tydliga beskrivningar av vad ansvaret innebär, kvalitetssäkrad analysmetodik liksom utvecklad samordning mellan aktörer. Stockholms läns landsting menar dock att utredningens förslag är onödigt långtgående och medför negativa effekter som utredningen inte tillräckligt har belyst.

Utredningen föreslog redan i delbetänkandet En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet att Boverket ges i uppdrag att årligen beräkna behovet av tillskott av bostäder på tio års sikt, nationellt och på länsnivå. Det är i grunden ett bra förslag som skulle kunna utökas till att omfatta bostadsbehovet hos grupper med låga inkomster och en lagparagraf förefaller därför onödigt långtgående. Det måste samtidigt betonas att sådana beräkningar blir ungefärliga och att de inte är lämpliga att användas som absolut underlag till långsiktig planering och fördelning av statliga medel.

Utredningen föreslår att regionernas ansvar för bostadsförsörjningen inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret tydliggörs. Det är ett utmärkt förslag att klargöra och avgränsa regionernas konkreta uppgifter i frågor där ansvaret är delat. Det bör dock göras generellt snarare än specifikt för bostadsförsörjningen eftersom det regionala utvecklingsansvarets konkreta innebörd delvis är otydligt och svårt att få överblick över. Samtidigt bör ansvaret inte vara reglerat i sådan detalj som utredningens förslag innebär: Hur regionerna ska genomföra sin samordning bör de givetvis bestämma

tillsammans med kommunerna och länsstyrelsen utifrån förutsättningarna i respektive region.

Nuvarande bostadsförsörjningslag anger tydligt att kommunerna ska skapa "förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder" vilket inkluderar hänsyn till särskilt utsatta grupper. Utredningen föreslår istället att kommunerna ska fokusera sina insatser på "hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov". Det innebär en betydande förändring från att kommunerna förväntas planera bostadsförsörjningen utifrån ett helhetsperspektiv till att i första hand fokusera på vissa grupper. Utredningen föreslår alltså att kommunerna ges ett mer begränsat ansvar i ett läge där samhällets komplexitet ställer allt högre krav på samordning för att säkerställa att alla delar fungerar väl tillsammans. Att låta regionerna genomföra viss analys och samordning är inte ett fungerande substitut.

De mest effektiva åtgärderna för att gynna dessa hushåll är dessutom sådana som förbättrar den generella bostadspolitikens funktionssätt, som ett skatte- och regelsystem som främjar bostadsbyggande anpassat till efterfrågan och rörlighet på bostadsmarknaden liksom bostadsbidrag utformade så att inkomstsvaga individer själva kan välja var de vill bo. Selektiva åtgärder på lokal nivå, som särskilda bostäder för individer med låga inkomster, kan förstärka segregation och utpekande av socialt utsatta individer och grupper, något som utredningen nämner i förbigående.

Utredningens förslag innebär också, tvärt emot intentionerna, att det blir otydligt var ansvaret för bostadsförsörjningen egentligen ligger. Statens ansvar är att skapa strukturellt goda förutsättningar för försörjningen av bostäder. Förslaget om att länsstyrelserna ska sluta avtal med kommuner om statligt bidrag till kommunala insatser innebär dock att länsstyrelsen ges ett ökat inflytande över vilka kommunala åtgärder som vidtas. Förslaget innebär också en förstärkning av utvecklingen mot allt fler riktade statliga bidrag och avtalskonstruktioner som både är administrativt kostsamma och försämrar kommunernas planeringsförutsättningar. Det försvårar därmed kommunernas möjligheter att upprätthålla en god ekonomisk hushållning.

I sammanfattning menar Stockholms läns landsting att utredningens förslag inte bör genomföras.